

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ПРИТУЛЯК ВАЛЕРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук*

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ З УРАХУВАННЯМ ЗМІН ВІД 11.04.2023 РОКУ

Виконання рішення суду є невід'ємною частиною права на справедливий суд. Судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України. Надзвичайно важливим є виконання саме судового рішення, тому що це завершальний етап судового провадження, де рішення втілюються в життя.

Якщо судові рішення не будуть виконуватись, це може привести до колапсу судової системи та погіршити рівновагу трьох гілок влади. Тому навіть в такий тяжкий час як війна, держава не має ігнорувати конституційні права осіб, які звернулися за захистом своїх прав до суду.

Законодавче визначення виконавчого провадження міститься у Законі України «Про виконавче провадження», де вказано що як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів – це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів, які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до Закону підлягають примусовому виконанню [1].

Відтак, для безперервності процесу виконання рішень було розроблено ряд змін і нововведень до законодавства, під час дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [5]. Так, 25.08.2022 набрав чинності Закон України № 2455-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності приватних виконавців та примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб) у період дії воєнного стану» [6].

До основних законодавчих новел у розділі виконання судових рішень було віднесено:

- встановлення заборони виконання виконавцями виконавчих написів нотаріуса
- заборона відкриття виконавчих проваджень на тимчасово окупованих територіях та інші зміни.

Як ми бачимо, процес виконання рішень під час дії воєнного стану не зупинився, частково видозмінився, хоча і став більш обмеженим у зв'язку із війною.

Також пунктом 10.2 розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону, було встановлено, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України:

- фізичні особи можуть здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої

служби, приватними виконавцями, без урахування такого арешту за умови, якщо сума стягнення за виконавчим документом не перевищує 100 тисяч гривень;

- юридичні особи-боржники можуть здійснювати видаткові операції з рахунків, на кошти яких накладено арешт органами державної виконавчої служби, приватними виконавцями, виключно для виплати заробітної плати в розмірі не більше п'яти мінімальних розмірів заробітної плати в місяць на одного працівника такої юридичної особи, а також сплати податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

- припиняється звернення стягнення **на заробітну плату, пенсію, стипендію та інший дохід боржника** (крім рішень про стягнення аліментів та рішень, боржниками за якими є громадяни російської федерації).

Законодавець потурбувався і про окуповані території, тому додав список рішень за якими зупинено провадження під час воєнного стану.

Зупиняється у період дії воєнного стану вчинення виконавчих дій у виконавчих провадженнях з виконання:

- рішень (крім рішень за позовами фізичних осіб про стягнення заробітної плати, грошового забезпечення військовослужбовців), боржниками за якими є підприємства оборонно-промислового комплексу, визначені в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, органи військового управління, з'єднання, військові частини, вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, установи та організації, які входять до складу Збройних Сил України;

- рішень про стягнення з фізичної особи заборгованості за житлово-комунальні послуги в територіальних громадах, розташованих у районах проведення воєнних (бойових) дій, або які перебувають чи перебували у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) відповідно до переліку, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, або якщо стягнення за житлово-комунальні послуги здійснюється щодо нерухомого майна, яке є місцем постійного проживання такої фізичної особи і було знищено або пошкоджено внаслідок воєнних (бойових) дій.

У той же час, в результаті наспіх внесених змін до законодавства про виконавче провадження не все так однозначно. З одного боку такі зміни стали швидкою реакцією на військові події, з іншого заблокували життєво важливі процеси в державі.

Так заборона виконання виконавчих написів нотаріусів підставила під удар велику кількість справ, що знаходились на виконанні у виконавців. Це і звернення стягнення на предмет іпотеки, на предмет застави, написи на аграрних розписках, на договорах позики, тощо. Заборона звернення стягнення на доходи боржників, розблокування рахунків боржників, які мали заборгованість до 100 тисяч гривень також мала короткостроковий первинний ефект, але в подальшому призвела до суттєво зловживання боржників у виконавчому провадженні.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих особливостей організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів під час дії воєнного стану» від 11.04.2023 року [3] вирішив більшість виявлених та зафіксованих професійною спільнотою проблем.

Закон запроваджує низку механізмів захисту прав сторін виконавчого провадження – як боржника, так і стягувача:

- передбачено можливість для фізичних осіб – боржників на час воєнного стану здійснювати видаткові операції з арештованих рахунків у межах мінімальної захищеної суми – 2 мінімальних розміри заробітної плати на місяць;

- скасовано заборону на відрахування із заробітної плати (водночас заборону на звернення стягнення на пенсію і стипендію боржника залишено в силі);

- відновлено можливість виконання виконавчих написів нотаріусів (водночас визначено заборону на відкриття виконавчих проваджень на підставі, вчинених на кредитних договорах, які не посвідчені нотаріально).

Також Закон врегульовує проблемні аспекти організації діяльності приватних виконавців в умовах дії воєнного стану, передбачаючи:

- можливість зміни приватним виконавцем виконавчого округу, територія якого тимчасово окупована або на якій проводяться активні бойові дії, та продовження виконання ним виконавчих проваджень з попереднього виконавчого округу з урахуванням всіх встановлених законодавством обмежень;

- спрощений порядок зупинення діяльності приватного виконавця за умови попереднього вирішення ним питання про заміщення іншим приватним виконавцем;

- встановлено дієвий механізм контролю за тимчасовою відсутністю приватного виконавця, що триває більше 10 днів, зі сторони Міністерство юстиції України та Ради приватних виконавців України [4].

Отже, враховуючи викладене вище, можна зробити висновок, що законодавець продовжує вдосконалювати законодавство про виконавче провадження з урахуванням поточного стану подій в країні. Але, на думку автора, вказані зміни здебільшого мають косметичний, а не системний ґрунтовний характер, що повинен враховувати зміни законодавства на десятки років вперед.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
2. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень» від 2 червня 2016 року. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих особливостей організації примусового виконання судових рішень і рішень інших органів під час дії воєнного стану» від

11.04.2023 року. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3048-20#n33>

4. Увага! Зміни до законодавства, офіційна сторінка Асоціації приватних виконавців України. Режим доступу до ресурсу: https://www.facebook.com/apvu.com.ua/?locale=uk_UA
5. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності приватних виконавців та примусового виконання судових рішень, рішень інших органів (посадових осіб) у період дії воєнного стану» від 27.07.2022 р. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0962-22>

Ключові слова: виконавче провадження, виконання рішень, приватний виконавець, доходи боржника, виконавчі написи нотаріусів.

Key words: enforcement proceedings, enforcement of courts decisions, private enforcer, debtor's income, notary's enforcement letters.

ПОЛУНІНА ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук, доцент*

РОБОТА СУДІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з введенням на території України воєнного стану 24 лютого 2022 року відбулися деякі зміни в процесі здійснення судочинства [1], хоча формально введення воєнного стану не впливає на процес здійснення правосуддя. Так, відповідно до ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» прискорення чи скорочення будь-яких форм судочинства в умовах воєнного стану забороняється, але на практиці забезпечити безперебійну роботу судів в період війни вкрай важко. Тому, для врегулювання даного питання Рада Суддів України (надалі – РСУ) прийняла ряд важливих рішень: по – перше, це нормативні акти, які регулюють діяльність судів в умовах воєнного стану. 24.02.2022 РСУ прийняла рішення «Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні в умовах припинення повноважень ВРП та воєнного стану у зв'язку зі збройною агресією з боку РФ». Згідно з цим рішенням було ухвалено, що навіть в умовах надзвичайного стану або в умовах війни суди України повинні працювати безперебійно; у випадку, якщо є загроза здоров'ю, життю та безпеці відвідувачів та працівників суду здійснення судочинства певним судом може бути припинено до усунення обставин, які зумовили небезпеку; розробити судам рекомендації щодо евакуаційних заходів та передачі справ; для вирішення невідкладних питань створити оперативний штаб у складі членів Ради суддів, голови ВС, керівника ДСА, голови Служби судової охорони [2].

Павлова Юлія Сергіївна

Перспективи запровадження інституту присудової медіації
в Україні 631

Притуляк Валерій Миколайович

Виконання рішень в умовах військового стану з урахуванням
змін від 11.04.2023 року. 634

Полуніна Ольга Олександрівна

Робота судів України в умовах воєнного стану. 637

Stoianova Tetiana Anatolievna

Social ties as a tool to reduce domestic violence among
Ukrainian refugees. 640

Факас Ілона Борисівна

Аналіз функціонування підсистеми відеоконференцз'язку ЄСІТС
у цивільному судочинстві 642

Цал-Цалко Юлія Юліївна

Конституційне право на апеляційний перегляд справи:
теоретичні та практичні аспекти 645

Гончарук Анастасія Сергіївна

Поновлення процесуальних строків в умовах війни:
проблемні аспекти 648

Кикоть Артем Володимирович

Достовірність та достатність усних доказів у цивільному
процесі України 650

Кисельов Вадим Костянтинович

Особливості здійснення цивільного судочинства
в умовах воєнного стану. 652

Петренко Наталія Дмитрівна

Притягнення до відповідальності за неповагу до суду:
досвід Австралії 656

Привиденцев Олександр Геннадійович

Мультимедійне повідомлення як доказ у цивільному судочинстві:
окремі аспекти використання 658

Сатановська Олена Валентинівна

Право на житло: правовий аналіз 662

Федорчук Юлія Олександрівна

Деякі особливості стягнення заборгованості,
що вчиняються нотаріусом під час дії воєнного стану. 665

Фаєнко Віолетта Віталіївна,

Привиденцев Олександр Геннадійович

Заходи кримінально-правового характеру
щодо юридичних осіб. 667